

Večernik

Leto II. (IX.), šte. 290

Maribor, petek 21. decembra 1928

»JUTRA«

Izhaja razua nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.400
Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš. pa tarifa
Oglaš. sprejema tudi oglašni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Prozorna laž

Po klerikalnih listih se čita dan na dan vpitje, krohotanje in namigavanje v okvirju velike laži, koliko nasilja da je nekdanji vršil Pribičević s svojo stranko in kako nerazumljivo je od Hrvatov, da so se zvezali v KDK z nekdanjimi »batinaši«. Za Pribičevića si je poiskala klerikalna fantazija motiv iz dobe pred skoraj pet sto leti na Ruskem, ko je blazni car Ivan Grozni organiziral divja krčela »opričnikov« ter z njimi strahoval in pobijal vse, kar je bilo ali kar se je zdelo nasprotno njemu in njegovemu početju.

Kakor je ta laž velika in cinična, tako je tudi prozorna. Pribičević sam je že večkrat jasno razložil, da so beograjski hegemonisti prisodili prečanski Srbom ulogo in službo žandarja proti Hrvatom. Prečanski Srbi pa te službe ne marajo in tako so se znašli pod vodstvom Pribičevića kot njegovi stari pristaši v KDK.

Drugo: hegemonisti so se potvarjali, prečanski Srbi jih niso mogli takoj spoznati, spoznavali so jih in — spoznali. To je naravno in pošteno. Sedaj jih poznajo in vedo, kaj delajo in kam spadajo. SLS je črtela nekdanji Srbe kot celoto, hegemonističnih politikov ni ločila od naroda in ko je danes s temi politikmi na vladi, še vedno ne pozna te ločitve. Pozneje enkrat bo zopet zmerjala vse skupaj.

Da so se hegemonisti potvarjali, je jasno kot beli dan. Potvarjali so se dolga leta. Ne glede na to, ali je vidovdanska ustava dobra ali slaba, je vendar jasno, da bi tudi ta ustava one mogočala samovoljo gotovih političnih odgovornih in neodgovornih skupin in krogov, če bi se v redu in zakonitosti izvajala. Hegemonisti so več let hlinili veliko in vneto ustavnost, sedaj pa brezobzirno teptajo vse zakone — dobre in slabe. Popolnoma so se razkrinkali. Samo klerikalci zamorejo trditi, da so hegemonistični politiki danes boljši, da niso več to, kar so bili nekdanj, ko je SLS radi njih sejala mržnjo proti Srbiji in Srbom. Boljši so menda radi tega, ker klijejo iz njih morilske zarote.

Res, bili so nekdanj tudi krvavi spopadi iz političnih razlogov in če bi voditelji Radičeve stranke odgovarjali za vsakega Zagorca, za vsakega Hrvat, Pribičevića na za vsakega Kordunaša, za vsakega prečanskega Srba, ali bi se smelo vse to očitati še od tedaj naprej, ko se je skupni nasprotnik in škodljivec razkrinkal, ko je prišlo spoznanje in ko je vse to na mah prenehalo, ker so se različne poti do končnega političnega cilja — jugoslovanskega egalitarizma — združile v eno potom velikega pokreta KDK?

In tretje: Na vseh koncih in krajih je danes nasilje, dan za dnem se beležijo iz raznih krajev težki teroristični akti. Od vsega je pa glavno nasilje ono, ki prihaja od zgoraj in ne ono, ki vzdihuje nekje spodaj med razvnetimi pristaši raznih strank. Nikdar še ni bilo toliko »batinašev«. Organizirani člani HSS se ne tepejo z organiziranimi člani SDS. V mogočnih sprevedih in obhodih korakajo skupaj, vstric so hrvatske in srbske zastave, napisji »Bog i seljačka sloga« in »Živela Jugoslavija«.

In po teh ljudeh padajo danes —

Neposredno pred padcem

VLADA SKUŠA V ZADNJEM TRENUTKU OMEHČATI DEMOKRATSE Z RAZNIMI KONCESIJAMI.

BEOGRAD, 21. decembra. Političnih krogov se polašča vedno večja nervoznost. Vse govori o neposredno bližajoči se krizi vlade. Tudi današnji beograjski listi označujejo položaj dr. Koroščeve vlade kot skrajno kritičen in napovedujejo izbruh krize že za današnji dan. Dopolodne se je po skupščinskih kuloarjih raznesla vest, da bo vlada v resnici že danes odstopila. Vest je izšla iz radikalnega poslanskega kluba, kjer so bili izbrani številni radikalni poslanci, ki so vse dopolodne konferirali o položaju in razmotrivali o možnostih sestave novega kabineta.

Današnja »Politika« zatrjuje, da je pričakovati padeč vlade vsekakor še pred sestankom demokratskega poslanskega kluba, ki se bo vršil jutri. Na sinočnjem sestanku dr. Korošca, Velje Vukičevića in dr. Spaha se je vršilo dolgo posvetovanje o splošnem položaju, prevladalo pa je naziranje, da je treba postopati napram demokratom zelo obzirno. Zato je bilo sklenjeno, sporočiti demokratom, da so voditelji trojne koalicije pripravili ugoditi zahtevam demokratov, v kolikor se one nanašajo na zakonodajni program. Vlada sprejema vse demokratske zakonske predloge, odklanja pa odločno zahtevo demokratov po odstavitvi vojaških velikih županov in reviziji administrativnega režima.

Demokrati nasprotno zatrjujejo, da njihova akcija nima taktičnega ozadja in da nikakor ne streme za tem, da bi v sedanjem položaju hoteli izsiliti od vlade kakšne nove koncesije.

Njihov edini namen je, razbiti dosedanjno četvorno koalicijsko ter tako omogočiti temeljito reševanje težke državne krize.

V narodni skupščini je imel danes sejo finančni odbor. Navzoč je bil tudi ministrski predsednik dr. Korošec. Najprej je finančni minister odgovoril na vprašanje poslanca Selića, ali znani veleindustrijalec Pero Teslić (pristaš SDS) v resnici dolguje državi 14 milijonov na davkih. Minister je odločno zavrnil vse očitke proti Tesliću, s čemur pa se posl. Selić ni zadovoljil.

Nato je posl. Tupanjanin napadel ministra za socialno politiko, dr. Barića, češ, da zavlačuje izvedbo zakona o javnih delih v pasivnih pokrajinah. Minister Barić je odgovoril, da je v ta namen šele sedaj dobil od finančnega ministra prvi obrok v znesku 20 milijonov.

Finančni odbor je prešel za tem v razpravo o proračunu vrhovne državne uprave. Ministrski predsednik dr. Korošec ni podal nobenega ekspozicije, temveč je samo kratko omenil, da je proračun dober, ker je zmanjšán za 146 000 Din. Posl. Joca Jovanović je protestiral proti takemu bagateliziranju finančnega odbora in je ironično vprašal dr. Korošca: »Ali se morda zato odpovedujete ekspoziciji, ker smatrate, da bo vlada itak podala ostavko?« (Splošen smeh.) Končno je posl. Jovanović predlagal 20% redukcijo izdatkov za narodno skupščino.

Dragocena odkritja Sven Hedinove ekspedicije

PRAZGODOVINSKI ŽIVALSKI GOROSTASI POPOLNOMA ODKRITI.

BERLIN, 21. decembra. Iz Urumčija v vzhodni Kitajski je brzojavil Sven Hedin, da je član njegove ekspedicije, kitajski geolog profesor Juan, našel južno od Santaja ostanke dinosaura iz starejše Jura-periode. Našli so 30 doraščenih mladičev te gorostasne živalske vrste in še enega, ki je komaj izlezal iz jajca. Ta je bil dolg 60 centimetrov. Dva druga sta bila malo starejša in dolga en meter. Vsi trije so ležali poleg samice. To je prvič, da so v Aziji našli dinosaure. Ta najdba je izpolnila veliko vrzel v znanosti o geološkem razvoju vzhodno-azijskega kontinenta pred milijoni let.

Centralna Azija se je izkazala kot pradomovina takorekoč zibelka živalstva. V puščavi Gobi so našli že mnogo živalskih ostankov iz najstarejših dob. Še predno so prišle tja

znanstvene ekspedicije, so že domačini našli te ostanke in kosti prastarih živali so imeli za talismane. Nosili so jih okrog vratu na vrvicah, poleg tega so jih pa tudi mleli in pili z mlekom kot čudotvorni lek. Pred Sven Hedinom je bila že trikrat v najtežavnejših pokrajinah centralne Azije ameriška ekspedicija profesorja Andrewsa, ki je našla tudi dosti geološko važnega materijala.

Sedaj je znanosti popolnoma jasen razvoj gorostasne živali iz pradobe. To, kar so sedaj našli, je zadnji člen v razvojni dobi od jajca do doraščene ogromne živali. Iz lege najdenih jajc se da sklepati, da so bila jajca prepuščena solni toploti in da se stare živali niso dosti brigale za mladiče.

Sven Hedinova ekspedicija je prestala mnogo najtežjih težav in zaprek in gotovo ji je bilo v največje zadošče

bilo hegemonistom nasilje vedno najboljše sredstvo in končno je na dlani še tretji zaključek. Isti »batinaši« so danes in včeraj. Kakor poprej, ko je bila prikrita, tako služijo nasilni politiki sedaj, ko je očita, isti nasilni elementi. Prikriti in potuhnjeni hegemonistični tabor je užival nekdanj ob na-

sprotstvu med HSS in SDS, med Hrvatimi in Srbi. Njegovi agenti so s svojimi ljudmi skrbeli za izgrede in spopade. Hujskali so od vseh strani. Sedaj se ne da več. Sedaj so vsi doma, vsi očitno v službi hegemonistov. Laž o »batinaštvu« SDS je postala prozorna.

nje za vse prestalo, ko se je znašla pod gnezdi življenja pred šest do osem milijoni let.

Trgovine na predbožično nedeljo

BEOGRAD, 21. decembra. Minister za trgovino je sporazumno z ministrom za socialno politiko odredil, da smejo biti v nedeljo, 23. t. m. trgovine in obrtni obrati odprti do 13. ure.

Cadorna na smrtni postelji

RIM, 21. decembra. Bivši vrhovni poveljnik italijanskih armad v svetovni vojni, general Cadorna, ki ga je še dni zadaj mrtvoud, je na smrtni postelji. Njegovo stanje je zelo kritično in ni nobenega upanja, da bi bolnik okrev.

Jetnik ugriznil — stražnika.

Da je pes ali koga ugriznil, to smo že večkrat čitali. Bolj redkokedaj pa se čuje, da normalni ljudje koga grizejo. Davi je imel mladi stražnik Pavel Penko posla z nekim rententnim jetnikom, ki ga je v svoji divjosti vgriznil v prste desne in leve roke. Moral je iskati zdravniške pomoči.

Premog kradejo . . .

Vsled velike socialne mislerije sedanjega časa je pač naraven pojav, da tudi poštene ljudje kradejo. Vsled prvovrstnega gospodarstva prhnijo cele skladovnice premoga. Revaž to vidi in ne smatra za greh, če v okliju mrzle zimske noči »sune« par kosov premoga, da ogreje sebe in svojo družinico. Sinoči so trije taki »sociologi« morali pustiti svoji plen na licu mesta ter jo mahnilo preko plota — ker je pridrvela lokomotiva . . .

Nezgoda v kurilnici.

Florijan Germ, žvetni kovač v mariborski kurilnici državnih železnic, se je pri delu na tenderju zastrupil s plinom od kovaškega oglja. Onesveščenega kovača je rešilni oddelek oddal v bolnico.

Ubog kakor pesnik

je bil še nedavno zelo udomačen izrek. Toda čas je marsikaj izpremenil in se tudi uveljavil med pesniki. Pesniki in pisatelji so razvrščeni po kategorijah in skupinah, njihovi Pegazi pa so privezani k jaslim različnih uradov in načelstev. Hvala bogu, pesniki danes niso več taki siromaki, zlasti ne v državah, kjer je uzakonjeno avtorsko pravo, ki ne dopušča založnikom eksploatacijo in izkoriščanje različnih del in plodov njegovega truda. Anglija lahko služi v vzgled. Romanopisec Hall Caine ima dostojne dohodke — 30 milijonov dinarjev na leto. James Barrie zasluži do 12 milijonov letno. Bernard Shaw pa 6 milijonov. Toda Shaw je skromen in je samo z literarnimi dohodki zbral 200 milijonov dinarjev. Georges Wels zasluži samo s preprodajo avtorskih pravic krog 5 milijonov na leto. To so vsote, ki angleškimi literatom zagotove res dostojno življenje, vendar ne dosežejo zneska 16) milijonov, ki ga je »stisnil« Franc Lehar za svojo v resnici »Veselo vдово«.

Teple Thurston:

Sovražnikova žena

DRUGI DEL.

Zaprta je oči. Odkritosrčno se je hotela skušati, ali mesto pravega odgovora je našla samo vprašanja.

Tema, ki jo je obdala, ko je zaprla oči, ji je bila ugodna. Naenkrat jo je pa zdrnil trd udarec ob pleča. Nekaj jo je udarilo tako, da jo je zbolelo, potem je pa zdrknila na tla. To je celo slišala. Sedela je na skali in takoj je pogledala okrog po tleh, potem pa po okolici. Gotovo jo je zadel kamen, ali odkod in kdo ga je vrgel? Za njo je bila kamenita meja neke njive. Tekla je po pobočju navzdol in v par trenutkih je dosegla mesto, kjer je imela večji razgled. Ko je pogledala preko zidu, je videla vrtnice in bosih nog, ki so izginile v sosednji njivi. Vse je bilo mirno. Nobenega glasu ni bilo več slišati.

Mogoče je izhajal kamen iz navadne otročarije, kakoršna se vedno kaže pri otroških igrah. O tem si je ni zdelo

vredno razmišljati, občutila je pa bridko, da jo na Irskem sprejemajo s kamenjem.

Ko se je vračala proti hiši, se je otrešla teh neprijetnih misli. Vse je smatrala za preizkušnjo svojega poguma. Može, kakor Madden, ki so preganjani od enega skrivališča do drugega, morajo vse kaj drugega prestati. Kako naj Maddenu koristi, ko nima niti odporne sile proti slabim utisom.

Ko je prišla do hiše, je dvignila glavo in zapela si je irsko bojno pesem.

V sobi je bil nekdo, neki mož. Vstal je, ko jo je zagledal. Črno je bil oblečen in ni ga mogla prav razločiti, ko je stopila iz solnčne svetlobe v mračno sobo. Par korakov ji je šel nasproti in ponudil ji je roko.

»Ne verjamem, da se še name spominjate«, je dejal v svojem raskavem irskem narečju. »Očeta Hanrahana ste gotovo že davno pozabili.«

Sama je občutila, kako hladna je bila roka, ki mu jo je podala.

III.

»Iz Killeagha sem prišel«, je pravil oče Hanrahan. »Najbrž ne veste, kje je to?«

Zmajala je z glavo. Bil je prvi človek, ki jo je na Irskem pozdravil kot znanko. Skušala je moža, ki je stal pred njo, spraviti v sklad z molčecim duhovnikom, ki se je v njenem londonskem salonu tako neprijetno počutil in tako nerodno obnašal. Bile so iste oči, isti hladni izobčevalni pogled pod košatimi obrvmi. Iste neizprosne poteze so bile okrog nje-

gove obrite brade. Takoj je spoznala ta obraz asketa, trdega po svoji volji. Bil je isti obraz, ali drugi izraz. Sedaj je bil samozaveden in miren, bilo mu je vseeno, ali je dobro došel ali ne. Takoj je vedela, da ga tu ničesar ne more spraviti iz ravnotežja. Nobena še tako sijajna ali pa ostra beseda ne bi tega zmogla.

(Dalle prihodnjic.)

Mali oglasi, ki obkružijo v posredovalne in socijalne namene ubitstva; vsaka beseda 30 p., najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenice, dopisovanje in oglaševanje ali ročnega ali tiskarskega značaja; vsaka beseda 50 p., najmanjši znesek Din 10.—

Najlepše Božično darilo

je: obleka, perilo itd., katero dobite najceneje pri tvrdki J. Trpin, Maribor. Glavni trg 17. XX

Orehe

proda J. Hochmüller, tovarna bučnega olja, Maribor, Pod mostom št. 7. (Južna stran Drave). 2366

Popravilo snežnih čevljev in galoš

z najnovejšimi »Rudol« preparatmi po nizki ceni sprejema Rudolf Monjac, Turčičeva 9. 2367

Najlepše božično darilo

so sportne sanke. Dobijo se pri kolarju Potisk. Maribor, Koroška cesta 31. 2420

Klavir,

lep črn, krasen glas, na prodaj. Maribor, Korošičeva ul. 4, vrata 7. 2429

Električne inštalacije

popravlja, svetilke, likalnice, motorje, aparate, elektro blago po konkurenčni ceni pri Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ulica 16. XX.

Ob božičnici

naj se spomni kak dobrotnik na vaše oči in naj vam prinese nova komoda Peieinova očala s Zeiss-Punktal steklom. Veliko ugodnejše in svobednejše bodo vaše oči zle v Novo leto.

Peteln prilagodi Zeiss-Punktal

strokovnjaško in za las nalanko. V tem je tajnost dobrega vida. Pojasnila in nasvete daje ob vsakem času neobvezno optik

I. PETELN
Maribor, Gosposka 5

Spominjajte se CMD!

Pod božično drevo

naše srečodonašajoče **srečke** državne razredne loterije. Znjimi lahko ravno na sveti večer privabite srečo in blagostanje v hišo.

Dobite jih v upravi „Večernika“
Maribor, Aleksandrova cesta 13

Zadružna hranilnica, r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19

Božični dar Nestle-ja!

Društvo NESTLE, ki želi povodom božičnih praznikov nuditi številnim zbirateljem sličic iz Nestle-čokolade največjo možnost lepih nagrad, bo izdalo te dni v promet znatno število sličic „Kraljica“, tako, da bo mnogim zbirateljem dana prilika, da še pred Božičem izpolnijo svoje razpisne albume ter da za Božič že sprejmejo lepe nagrade.

Skupna vrednost teh darov predstavlja veliko vsoto okroglo Din 100.000, ki jih društvo NESTLE daruje svojim zvestim prijateljem.

Verjetnost uspeha je tem večja, ker je razen teh novih „Kraljic“ po dosedanem kontroliranem stanju v prometu še od poprej nad 400 „Kraljic“, ki čakajo vse na srečno roko dobitnika,

2388

Šmučarski loden

dobite v lepi izbiri pri

F. Majer, Maribor, Glavni trg 9

V Ameriko ni treba več!

Dolarji so v kavarni Park!

Eden od kavarniških stolov bo ocenjen z enim dolarjem katerega dobi kdor se prvi posluži srečnega stola. Dobitki veljajo za — četrtek, soboto in nedeljo. Dobitek se dobi pri blagajni. 2424

Poskusite srečo s številnim obiskom.

Strojna pletarna

R. Javornik, Vojašniška ul. 2 (pri dravnem mostu) razprodaja svojo zalogo raznih pletenin lastnega izdelka. Primerno za božična darila. Sprejema tudi naročila za izdelavo vsakovrstnih vzorčastih in bordiranih pletenin po meri. 2438